

(*)Facultade de Educación e Traballo Social

Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bachillerato, Formación Profesional y Enseñanzas de Idiomas. Especialidad: Ciencias Sociales. Geografía e Historia

Subjects			
Year 1st			
Code	Name	Quadmester	Total Cr.
O02M066V04101	Guidance and Tutorial Function	1st	3.5
O02M066V04102	Psychological Development of Learning in Secondary Education	1st	4.5
O02M066V04103	Curriculum Design and the Organisation of Educational Centers	1st	4.5
O02M066V04104	An Educational System and Education in Values	1st	3.5
O02M066V04217	Social Sciences in Secondary Education I	1st	3
O02M066V04218	Social Sciences in Secondary Education II	1st	5
O02M066V04219	Learning and Teaching History and Art History in Secondary Education	2nd	6
O02M066V04220	Geography in Secondary Education	2nd	6
O02M066V04221	Innovation and Research in Social Sciences	1st	6
O02M066V04301	Internships	2nd	12
O02M066V04401	Final Year Dissertation	2nd	6

IDENTIFYING DATA				
Orientación e Función Titorial				
Subject	Orientación e Función Titorial			
Code	O02M066V04101			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	3.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	Diéguez Ruibal, José Luis			
Lecturers	Diéguez Ruibal, José Luis			
E-mail	ruibal@uvigo.es			
Web	http://			
General description	O principal papel desta materia no Máster de profesorado de secundaria é axudar a comprender, a través da información, a actividade e a reflexión, o concepto, sentido e funcións da orientación e tutoría nos centros docentes nos que se imparte a etapa de educación secundaria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
B1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
B4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
B6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
B7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
B9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos
B11	Desenvolver as funcións de tutoría e orientación dos estudantes de maneira colexiada.
B13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino
B18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
C25	Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
------------------------------------	-------------------------------

Valorar a importancia da orientación e da tutoría no ensino en secundaria.	B1 B13	C7 C10	
Sensibilizar ó profesorado da necesidade de participar activamente na orientación e tutoría sistemática dos seus alumnos/as.	B11	C25	D3
Coñecer as principais referencias lexislativas relacionadas coa orientación e a tutoría.	B4 B13		D1 D2
Comprender a organización e a estrutura do Plan de Acción Titorial para un centro de enseñanza.	B1 B6 B11		
Delimitar as funcións, tarefas, contidos e destinatarios da intervención titorial.	B11 B18		
Coñecer algunhas técnicas e instrumentos de traballo a empregar na realización da labor titorial.	B6	C7 C12	
Informar e asesorar ás familias respecto do proceso de ensino-aprendizaxe dos seus fillos así como a orientación persoal, académica e profesional que precisen.		C10 C12	D3
Dispoñer de habilidades sociais e ser capaz de aplicar estratexias para a resolución de conflitos.	B18	C3	
Ser capaz de abordar e resolver problemas de disciplina na aula.	B7 B9 B18		
Ser quen de promover e manter a comunicación coa familia e o entorno.		C10 C12	
Ser capaz de diseñar e aplicar programas de atención ó alumnado e á diversidade, así como de apoio ás familias.	B7	C4 C10	D1 D2

Contidos

Topic	
1. Bases conceptuais do ámbito disciplinar.	1.1. Conceptos e principios da Orientación. 1.2. A función titorial: concepto e contidos.
2. Bases lexislativas da orientación e función titorial.	2.1. Das leis orgánicas ao decreto 120/1998 e orde da Consellería de Educación que o desenvolve. 2.2. Outras disposicións relacionadas coa Orientación e a tutoría: regulamentos orgánicos dos centros, currículo, avaliación psicopedagóxica e atención á diversidade.
3. Diagnóstico, prevención e intervención nas dificultades de aprendizaxe e da atención á diversidade.	3.1. Funcións do diagnóstico na educación secundaria: preventiva e correctiva. 3.2. Diagnóstico e atención á diversidade. 3.3. O diagnóstico nas dificultades de aprendizaxe.
4. Programas e estratexias de intervención para a atención á diversidade.	4.1. Programas de intervención na atención á diversidade. 4.1. Principais estratexias.
5. Medidas de atención á diversidade e adaptacións curriculares.	5.1. Medidas de atención á diversidade. 5.2. As adaptacións do currículo.
6. Deseño e desenvolvemento do Plan de Acción Titorial. Estratexias e técnicas de orientación na tutoría.	6.1. Concepto de plan de acción titorial (PAT) para a educación secundaria. 6.2. Deseño, execución e avaliación dun PAT na educación secundaria. 6.3. A actividade orientadora do profesorado titor: estratexias e técnicas.
7. A participación das familias en centros e a súa orientación.	7.1. A relación familias-profesorado titor. 7.2. As familias na toma de decisións nos centros de secundaria. 7.3. A orientación ás familias dende a tutoría e o departamento de orientación dos centros.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	12	24	36
Resolución de problemas	4	30	34
Traballo tutelado	1	13.5	14.5
Actividades introdutorias	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Aportacións teóricas.
Resolución de problemas	Realización de exercicios.
Traballo tutelado	Traballos materia.
Actividades introdutorias	Actividades introdutorias.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Resolución de problemas	Axuda personalizada para enfocar correctamente os problemas ou exercicios propostos. Pode prestarse na clase ou fora dela en horario de titorías do profesorado. De forma individualizada ou atendendo ao equipo que a solicite.
Traballo tutelado	A atención préstase ao alumnado para acordar o tema ou problema dun traballo sobre a titoría en secundaria, facilitarlle un enfoque, unha bibliografía e unha posible estrutura para o mesmo. Asemade esta axuda mantense ao longo do traballo de forma que sirva de apoio e acompañamento do alumnado e garante un bo remate do mesmo.

Avaliación

Description		Qualification	Training and Learning Results		
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor e expolo na clase. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	30	B1 B4 B7 B11 B13 B18	C25	D1 D2
Traballo tutelado	O estudante elabora coa axuda do profesor/a un traballo do cal presenta o resultado. Para facelo requírese recompilar información e mobilizar competencias adquiridas. Valórase a presentación, estrutura, calidade do contido, orixinalidade, innovación, actualización documental e entrega no prazo establecido.	30	B1 B4 B6 B11	C3 C7 C10 C12	D1 D2 D3
Exame de preguntas obxectivas	O estudante resolverá máis dun 50% das preguntas obxectivas, as cales poden ser en formato tipo test e/ou curtas	40	B1 B4 B6 B7 B9 B11 B13 B18	C3 C4 C7 C10 C12 C25	D1 D2 D3

Other comments on the Evaluation

-Para acadar unha avaliación continua positiva, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admisible a falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables.

- Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados o primeiro día de clase coa presentación do programa da materia. É necesario respetalos estritamente para ser cualificados na avaliación continua.

- Avaliación global: o alumnado que non obteña unha avaliación continua positiva sobre os parámetros expostos anteriormente,

poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará baseada na rigurosidade e profundización dos coñecementos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia e terá una ponderación de 10 puntos (100% de la nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B., **Orientación familiar: intervención familiar en el ámbito de la diversidad**, 1, Sanz Torres, 2012

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R., **Orientación educativa: áreas, estrategias y recursos.**, 1, Wolters Kluwer España., 2012

MARTÍN, E. y MAURI, T., **Orientación educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva**, 1, Graó, 2011

MONGE, C., **Tutoría y orientación educativa. Nuevas competencias 1 Wolters Kluwer España 2009 Libro**, 1, Wolters Kluwer España., 2009

SOBRADO, L., FERNÁNDEZ, E. e RODICIO, M. L. (coords.), **Orientación Educativa. Nuevas tendencias 1 Biblioteca Nueva**, 1, Biblioteca Nueva, 2012

DIÉGUEZ RUIBAL, J.L., **AULA DE SECUNDARIA**, MAYO-JUNIO, GRAÓ, 2022

DIÉGUEZ RUIBAL, J.L., **AULA DE SECUNDARIA**, JULIO-AGOSTO, GRAÓ, 2020

DIÉGUEZ, J.L. e PEREIRA, C., **PADRES Y MAESTROS**, 390 (JUNIO), PADRES Y MAESTROS, 2022

Complementary Bibliography

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R. (Coords.), **Manual de Orientación y Tutoría**, 1, Praxis, 1998

LÓPEZ, N. e SOLÁ MARTÍNEZ, T., **Orientación escolar y tutoría**, 1, Grupo Editorial Universitario, 2005

LOZANO, J. CEREZO, M.C., ALCARAZ, S., **Plan de atención a la diversidad.**, 1, Alianza Editorial, 2015

MARTÍN, E. e ONRUBIA, J., **Orientación y tutoría. Procesos de innovación y mejora de la enseñanza**, 1, Graó, 2011
MARTÍNEZ, M. de C.; ÁLVAREZ, B. e FERNÁNDEZ, A.P., **Orientación Familiar: Contextos, evolución e intervención**, 1, Sanz Torres, 2009

Revista Española de Orientación y Psicopedagogía,

Revista de Investigación Educativa RIE,

Revista de Educación,

Revista Galego-Portuguesa de Psicoloxía e Educación,

CNICE- MEC, recursos para a Educación Secundaria Obrigatoria,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Investigación e Innovación na Educación Secundaria/O02M066V02205

Prácticas Externas/O02M066V02301

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/O02M066V02103

Sistema Educativo e Educación en Valores/O02M066V02104

Tecnoloxía e Informática para o Profesorado de Educación Secundaria/O02M066V02208

Subjects that it is recommended to have taken before

A Ciencia e a súa Metodoloxía para Profesorado de Educación Secundaria/O02M066V02201

Organización da Aula-Obradoiro de Tecnoloxía/O02M066V02212

IDENTIFYING DATA**Desenvolvimento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario**

Subject	Desenvolvimento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario			
Code	O02M066V04102			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinator	García Señorán, María del Mar			
Lecturers	Conde Rodríguez, María Ángeles García Señorán, María del Mar			
E-mail	msenoran@uvigo.es			
Web				
General description	A presente materia ten un carácter básico e común para tódalas especialidades do posgrao de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Sitúase no primeiro cuatrimestre do primeiro curso e facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos físicos e psicológicos (cognición, linguaxe, personalidade, etc.) ó longo do período da adolescencia. Estes coñecementos son fundamentais na formación de docentes da etapa secundaria xa que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ó desenvolvemento dos adolescentes a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code				
B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.			
B7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.			
B8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.			
B9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos			
C2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.			
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.			
C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.			
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.			
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias			

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Comprender os procesos de interacción educativa na aula e os procesos cognitivos, metacognitivos e afectivo-motivacionais que subxacen á aprendizaxe, e planificar e aplicar estratexias para a súa promoción.	B3	C2	D3
	B8	C5	
	B9		

Deseñar propostas de actuación educativa para alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, acordes coa organización do centro docente.	B3 B7 B8 B9	C4 C5 C9	D3
--	----------------------	----------------	----

Contidos

Topic	
1. FUNDAMENTOS DO COMPORTAMENTO HUMANO, DESENVOLVEMENTO E EDUCACIÓN	1.1. Conceptos de desenvolvemento, factores, teorías
2. PSICOLOXÍA EVOLUTIVA	2.1. Cambios corporais e desenvolvemento na adolescencia. 2.2. Desenvolvemento cognitivo na adolescencia. 2.3. Desenvolvemento afectivo-social na adolescencia
3. PSICOLOXÍA DA EDUCACIÓN	3.1. Enfoques conductuais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.2. Enfoques cognitivos e socio-culturais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.3. Factores Intrapersoais da Aprendizaxe: procesos e estratexias de aprendizaxe, motivación educativa, autoconcepto e procesos metacognitivos. 3.4. Factores Interpersoais da Aprendizaxe: a interacción alumno-alumno e a interactividade profesor-alumnos
4. DIFICULTADES DE APRENDIZAXE E INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA	4.1. Descrición, avaliación e intervención.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	8.5	0	8.5
Traballo tutelado	6	41	47
Resolución de problemas de forma autónoma	6	40	46
Exame de preguntas obxectivas	1	10	11

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Traballo tutelado	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia baixo a dirección das docentes. Realizarase tanto de xeito individual como empregando técnicas grupais participativas.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades relacionadas coa materia nas que se plantean problemas ou exercicios para resolver de forma autónoma.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	Proporcionarase directrices para o desenvolvemento dos traballos de aula, resolveranse dúbidas e discutiránse as iniciativas expostas polo alumnado durante a realización de actividades.
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de dúbidas sobre os problemas ou exercicios relacionados coa materia para resolver de forma autónoma individualmente ou en grupo

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Traballo tutelado	Actividades e prácticas a resolver na clase e asistencia e participación do alumnado	40	B3 B7 B9	C2 C4 C5 C9	D3
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades relacionadas coa materia nas que se plantean problemas ou exercicios para resolver de forma autónoma	30	B9	C2 C4	D3
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas sobre os contidos do temario	30	B3 B7 B8 B9	C2 C5	

Other comments on the Evaluation

AVALIACIÓN CONTINUA

Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos de aula son obrigatorios para a avaliación continua. Esta asistencia debe ser a lo menos do 80% estando admitido faltar ó 20 % da presencialidade.

Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan tanto na proba tipo test como nos traballos tutelados e autónomos como mínimo un 50% da cualificación nese apartado.

AVALIACIÓN GLOBAL

O alumnado que non poida seguir a avaliación continua realizará unha proba dos contidos da materia, na data marcada no calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba suporá o 100% da nota final. Os pormenores e características de dita proba serán concretadas polo profesorado o día da presentación da materia ou cando se faga a consulta persoalmente.

Aqueles estudantes que non superen as probas ou actividades obxecto de avaliación poderán recuperalas na convocatoria de xullo, na que se avaliarán as competencias non adquiridas na 1ª oportunidade.

Poden consultarse as datas oficiais de avaliación da materia na web do Mestrado no espazo "exames".

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

USO DE FERRAMENTAS DE IA

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa formularios □ Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que estableza a UVigo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Coll, C. (Coord.), **Desarrollo, aprendizaje y enseñanza en la Educación Secundaria**, Graó, 2010

López-Escribano, C., Aguado-Orea, J y Solbes-Canales, I., **Psicología de la Educación**, Síntesis, 2020

Martín, C. y Navarro, J. I., **Psicología del desarrollo para docentes.**, Pirámide, 2009

Martín, C. y Navarro, J.I. (Coords.), **Psicología para el profesorado de Educación Secundaria y Bachillerato**, Pirámide, 2011

Shaffer, D.R. y Kipp, K., **Psicología del Desarrollo. Infancia y Adolescencia**, 7ª, CENGAGE Learning, 2007

Complementary Bibliography

Berger, S. K., **Psicología del desarrollo. Infancia y Adolescencia**, Panamericana, 2016

Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps), **Desarrollo psicológico y educación, 2. Psicología de la Educación**, Alianza, 2001

García-Madruga, J.A. y Delval, J., **Psicología del Desarrollo I**, 1ª, UNED, 2010

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. y Valle, A., **Manual de Psicología de la Educación**, Pirámide, 2002

Herrera, F. y Ramírez, M.I., **Psicología de la Educación**, Editorial Universidad de Granada, 2021

Martín, C. y Navarro, J.I., **Psicología de la educación para docentes**, Pirámide, 2010

Palacios, J, Marchesi, A. y Coll, C. (Comps.), **Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva**, Alianza, 1999

Santrock, J.W., **Psicología de la Educación**, McGraw-Hill, 2006

Santrock, J.W., **Psicología del desarrollo**, McGraw-Hill., 2011

Recomendacións

Other comments

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

IDENTIFYING DATA**Curriculum Design and the Organisation of Educational Centers**

Subject	Curriculum Design and the Organisation of Educational Centers			
Code	O02M066V04103			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bachillerato, Formación Profesional y Enseñanzas de Idiomas. Especialidad: Ciencias Sociales. Geografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1st	1st
Teaching language	Spanish Galician			
Department				
Coordinator	Doval Ruiz, María Isabel			
Lecturers	Doval Ruiz, María Isabel Sánchez Martínez, María Cristina			
E-mail	mdoval@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/			
General description	The Master's Degree in Secondary Education, Baccalaureate, Vocational Training, and Language Teaching at the University of Vigo is a professional and officially recognized program. As such, this master's degree, like others of its kind, leads to the attainment of a university qualification in the field of Education. The program is designed to prepare graduates—such as those holding degrees in Geography and History, Technology and Computer Science, among others—for teaching positions at the secondary education level. The curriculum is structured around three main modules (common, specific, and practicum), totaling 60 ECTS credits for the academic year. The course Curriculum Design and Educational Center Organization is part of the common module, is compulsory, and carries 4.5 ECTS credits. English Friendly subject: International students may request from the teachers: a) resources and bibliographic references in English, b) tutoring sessions in English, c) exams and assessments in English. Subject from the Português amigável Programme. International students may request the following from the teaching staff: a) materials and bibliographic references to follow the subject in a foreign language, b) attend tutorials in a foreign language, c) tests and evaluations in a foreign language.			

Training and Learning Results

Code	
B1	
B2	
B3	
B4	
B5	
B6	
B7	
B10	
B16	
B17	
B18	
C4	(*)Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C9	(*)Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C13	(*)Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
C17	(*)Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares

C18	(*)Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
C19	(*)Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
C20	(*)Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
C22	(*)Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
C23	(*)Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
C27	(*)Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
C31	(*)Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
D1	(*)Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	(*)Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	(*)Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares

Expected results from this subject

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
To create curriculum designs based on different models, planning decision-making in each case in a self-reflective and critical manner.	B3	C4	D1
	B5	C9	D2
	B6	C13	D3
	B7	C17	
	B10	C22 C23 C27 C31	
To plan and implement assessment processes: knowledge and skill in carrying out evaluative procedures.	B1	C4	D1
	B3	C9	D2
	B4	C18	D3
	B16	C31	
	B17		
To use different methodologies according to the teaching-learning process, adapting their characteristics to suit various contexts or situations.	B1	C13	D1
	B2	C19	D2
	B4	C27	D3
	B6	C31	
	B10 B17		
To design, select, and evaluate teaching materials, adapting them to the students' practical skills and competencies.	B1	C13	D1
	B2	C19	D2
	B7	C20	D3
To master the different assessment techniques and types, and to take responsibility for the evaluation processes.	B2	C4	D1
	B3	C27	D2
	B4	C31	D3
	B10 B18		

Contents

Topic	
Conceptual bases of the field of the didactic:	Teaching and Curriculum Models Leadership Models in Education and Teamwork
Curricular and organisational structure:	Educational Legislation: Curriculum Decrees Academic and Administrative Organization, and School Leadership
Didactic and organisational components (didactic design):	Objectives, competencies, contents, activities, methodology, principles and strategies, teaching resources, classroom organization, assessment of the teaching-learning process, etc.

Planning

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lecturing	8	25	33
Mentored work	7	25	32
Practices through ICT	0	10.5	10.5
Project based learning	5	20	25
Autonomous problem solving	2	10	12

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Lecturing	Oral exhibition of the @docente supported in didactic resources, particularly in audiovisual means and TIC, like this as in different strategies directed to attract the attention of the students and to motivate it.
Mentored work	Realization of activities in the low classroom the guidelines of the professor/it. This development will be linked with autonomous activities of the student.
Practices through ICT	Development of different autonomous activities supporting in digital means.
Project based learning	Development of various activities based on the integration of ICT practices, micro-designs, analysis of situations/problems or case studies, etc.
Autonomous problem solving	Realization of activities in the classroom and was of her. His development will be linked with the contained nuclear of the subject.

Personalized assistance

Methodologies	Description
Mentored work	The teaching staff will offer support and motivation to the students stop the realization of the activities of classroom, will guide and will resolve doubts.
Project based learning	For the development of various activities involving the integration of ICT practices, micro-designs, and the analysis of situations/problems or case studies, the teaching staff will provide students with timely and guided support both in person and online (primarily via email or Moovi) to progressively foster their capacity for autonomy.

Assessment

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Mentored work	In the evaluation of the work, the degree of alignment with the instructions given by the teacher will be taken into account, as well as the quality of the work itself.	25	B1 B2 B7 B16 B17	C13 C17 C27	D3
Practices through ICT	In the evaluation of the practical work, the degree of alignment with the instructions given by the teacher will be taken into account, as well as the quality of the work.	25	B1 B2 B7 B16 B17	C13 C17 C27	D3
Project based learning	The development of competencies will be assessed based on the integration of various learning strategies, including micro-designs, analysis of situations/problems or case studies, digital resources, etc.	30	B3 B4 B5 B6 B10	C4 C13 C17 C22 C27 C31	D2
Autonomous problem solving	The student's engagement and the relevance of the activity/activities related to both the theoretical and practical components of the course, carried out inside and outside the classroom, will be assessed.	20	B1 B2 B7 B16 B17	C13 C17 C27	D1 D3

Other comments on the Evaluation

CONTINUOUS ASSESSMENT:

This master's program follows an in-person teaching model; therefore, class attendance and completion of in-class assignments are mandatory for continuous assessment. Students must attend at least 80% of the sessions, with a 20% absence allowance.

Deadlines for submitting activities, assignments, etc., will be communicated by the teaching staff during class and/or through the online learning platform used for the course. Meeting these deadlines is required in order to be graded, either through continuous or final assessment.

FINAL (GLOBAL) ASSESSMENT:

Students who are unable to follow the continuous assessment will take a comprehensive exam on the course content, scheduled on the official exam date set in the master's calendar. This exam will account for 100% of the final grade. The specific details and format of the exam will be provided by the teaching staff on the first day of the course or upon individual consultation.

Students who do not pass the evaluations or activities may retake them during the July session, where only the competencies not acquired in the first attempt will be assessed.

The official assessment dates for this course can be found on the Master's website, in the "exams" section.

Other Remarks:

In line with the inclusive nature of the Faculty of Education and Social Work, this guide may be adapted to meet the specific educational support needs of students enrolled in the PIUNE (PAT) program.

Sources of information

Basic Bibliography

Blanco Pesqueira, A., **Didáctica Xeral e Formación do Profesorado**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Vig,
Carrasco, J.B., **Una didáctica para hoy.**, Rialp,

De la Herrán, A. e Paredes, J., **La Didáctica general: la práctica de la enseñanza en Educación Infantil, Primaria y Secundaria.**, McGraw-Hill, 2008

González Mª T.(coord.), **Organización y Gestión de Centros Escolares.**, 2006, Pearson Educación,

Martín-Moreno, Q., **Organización y dirección de centros educativos.**, 2010, McGraw-Hill,

Moral, C., **Didáctica. Teoría y práctica de la enseñanza.**, 2010, Pirámide,

Complementary Bibliography

Lorenzo Delgado, M, **Organización de centros educativos. Modelos emergentes.**, 2011, La Muralla,

Jiménez-Rodríguez, M.A, **El diseño de unidades didacticas hoy: la alienacion del currículo al servicio de los aprendizajes**, 2019, Tirant lo Blanch,

Recommendations

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Psychological Development of Learning in Secondary Education/O02M066V04102

Other comments

This subject frames in an Empower engaged with the sustainability of the surroundings and of the people. Attending the this philosophy, this subject will promote educational practices in base to materials of low environmental impact in coherence with the principles of sustainability (ODS).

The use of AI tools in the assessment activities of this course must comply with the principles of responsible, ethical, and transparent use, in accordance with the guidelines established by the Faculty of Education and Social Work (FETS) (<https://fcce.uvigo.es/es/el-centro/normativa-y-formularios/#normativa>) and any regulations adopted by the University of Vigo.

IDENTIFYING DATA**Sistema Educativo e Educación en Valores**

Subject	Sistema Educativo e Educación en Valores			
Code	O02M066V04104			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	3.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinator	Carrera Fernández, María Victoria			
Lecturers	Carrera Fernández, María Victoria Fernández Simo, Jesús Deibe			
E-mail	mavicarrera@uvigo.es			
Web	http://fcce.uvigo.es/es/docencia/profesorado/maria-victoria-carrera-fernandez/			
General description	Toda práctica de intervención educativa afunde as súas raíces no sistema de ideas, procedementos e valores que lle asignan os seus fins. A posición da persoa profesional do ámbito educativo que quere educar sen ter unha teoría clara e definida da educación sería tan irracional como a daquela que quere guiar a alguén sen saber de onde parte, por onde vai e cara a onde se dirixe.			

Esta é a razón pola que, antes de deseñar o desenvolvemento de calquera intervención pedagóxica, o profesorado debe ter clara unha Teoría da Educación que guíe a determinación do proceso educativo e a selección dos medios para acadalo.

Para iso, e en primeiro lugar, é necesario precisar que é a Teoría da Educación, que, lonxe de referirse exclusivamente a cuestións teóricas sobre a educación e, polo tanto, afastadas das realidades educativas, incide, porén, en todos os aspectos propios da práctica educativa. Polo tanto, a Teoría da Educación significa coñecer para facer, saber para despois aplicar mellor as innovacións educativas e, en definitiva, para mellorar a calidade da educación.

A continuación, é necesario precisar que entendemos por educación, xa que, ao ser un termo de uso habitual na vida cotiá que afecta a todas as persoas dalgún xeito, todo o mundo se atrevería a dar unha definición de educación. Ademais, existen moitos conceptos afíns á educación como formación, ensino, aprendizaxe, instrución ou capacitación, que se empregan en moitas ocasións como termos semellantes e que deben diferenciarse para a súa correcta utilización.

Así mesmo, a educación non se pode reducir unicamente á que se imparte na escola [Educación Formal], xa que as persoas se educan máis alá dela e as influencias que se reciben a partir doutros medios son tanto, igual ou máis potentes ca as que proceden da escola, e mesmo interfíren na súa acción. Polo tanto, faise necesario traballar os conceptos de Educación non Formal, definida como o conxunto de procesos, medios e institucións específicas, deseñados de maneira diferenciada en función de obxectivos explícitos de formación, que non están directamente orientados á obtención das titulacións propias do sistema educativo regulado; e de Educación Informal, que se refire a aqueles procesos educativos que se producen de forma indiferenciada respecto doutros procesos sociais, que non foron institucionalizados nin sistematizados e que teñen lugar no decurso ordinario da vida.

Un dos factores que influíu na crecente importancia que se lle outorgou tanto á Educación non Formal como á Educación Informal foi o cambio nos valores defendidos pola sociedade; e, da defensa da virilidade ou da guerra, pasouse á defensa da paz ou da tolerancia, valores non incluídos no currículo explícito da escola e que, a partir da transversalidade, como propoñía a LOGSE, e da inclusión da Educación en Valores pola LOE, si serían incorporados. Así como outros valores controvertidos relacionados coa diversidade afectivo-sexual.

Nesta liña, a educación en valores é a clave desta materia, pois ningunha escola é nin pode ser neutral, polo que o alumnado debe ser consciente do seu futuro papel profesional e desenvolver un pensamento crítico e reflexivo, especialmente ante cuestións controvertidas.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code

B7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
B9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos
B13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino
B14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
C30	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
1. Diseña e desenvolve espazos de aprendizaxe con especial atención á equidade, educación emocional e en valores, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto dos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sostible.	B7 B9 B13	C3 C8 C9 C29 C30	D1 D3
2. Coñece e valora o rol dos axentes socioeducativos (non formais e informais) nos procesos educativos formais propios das ensinanzas de secundaria.	B7	C9 C30	D3
3. Coñece a normativa legal e a organización institucional do sistema educativo español, a súa estruturación e principios fundamentais.	B13 B14	C6	D3
4. Coñece a evolución histórica das teorías educativas, facendo especial fincapé no personalismo pedagóxico e nas teorías que fundamentan a educación actual.	B13 B14	C6 C29	D1 D3

Contidos

Topic

Bloque temático 1. O universo educativo: concepto de educación. Os escenarios educativos (Educación Formal, Non Formal e Informal).	1.1. Concepto de educación: características xerais e diferenciadoras. 1.2. Clarificación terminolóxica. 1.3. Dimensións e piares da educación. 1.4. Os escenarios educativos: educación formal, non formal e informal. 1.5. Da escola tradicional ás escolas renovadas.
Bloque temático 2. Sistema educativo. Os axentes socioeducativos (educadores/as, estudantes, familia) e a súa evolución.	2.1. O sistema educativo español. Análise histórico. LOGSE, LOCE, LOE, LOMCE, LOMLOE. 2.2. A estrutura do sistema educativo actual. Ensinanzas obrigatorias e postobligatorias. A Educación Secundaria e o Bacharelato. A Formación Profesional. A Ensinanza de Idiomas. 2.3. Institucións e axentes no sistema educativo. O rol do Estado e o rol das Comunidades Autónomas. Os centros educativos. Profesorado e alumnado. As familias. As asociacións escolares.
Bloque temático 3. Educación en Valores.	3.1. Marco conceptual da Educación en Valores. Cara unha convivencia pacífica. 3.2. Metodoloxía e estratexias didácticas ante os valores e as actitudes. 3.3. Avaliación de valores e actitudes. 3.4. Actitudes do profesorado ante os valores controvertidos. 3.5. Declaración Universal dos Dereitos Humanos: contexto de actuación para a Educación en Valores e Actitudes.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	8.5	0	8.5
Resolución de problemas de forma autónoma	0	60	60

Lección maxistral	8	0	8
Exame de preguntas obxectivas	1	10	11

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	O alumnado, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Lección maxistral	O profesorado presentará os núcleos temáticos fundamentais da materia.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Lección maxistral	Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos.
Traballo tutelado	Orientacións específicas a cada estudante para o desenvolvemento das diferentes actividades de aula.
Resolución de problemas de forma autónoma	Atención personalizada en relación á elaboración dos diferentes exercicios e/ou problemas propostos.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballos	40	B7 B9 B13 B14	C3 C6 C8 C9 C29 C30	D1 D3
Lección maxistral	Asistencia e participación na aula	20	B7 B9 B13 B14	C3 C6 C8 C9 C29 C30	D1 D3
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita con alternativas de resposta	40	B7 B9 B13 B14	C3 C6 C8 C9 C29 C30	D1 D3

Other comments on the Evaluation

AVALIACIÓN CONTINUA

Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos de aula son obrigatorios para a avaliación continua. Esta asistencia debe ser a lo menos do 80% estando admitido faltar ó 20 % da presencialidade. Para superar a materia será preciso que o alumnado obteña tanto na proba tipo test como nos traballos tutelados e autónomos como mínimo un 50% da cualificación nese apartado. Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polo profesorado na clase e a través de Moovi; é necesario cumprilos para ser cualificados en avaliación continua.

AVALIACIÓN GLOBAL

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua será avaliado da seguinte forma: i) exame de preguntas obxectivas, sobre os contidos nucleares da materia, na data marcada no calendario do Master para os exames oficiais (ata o 75% da nota); ii) traballo tutelado (ata 25%). Sendo necesario acadar o 50% en cada proba para superar a materia. O alumnado que opte dende o principio pola avaliación global, debe comunicalo nos 15 primeiros días de clase.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da universidade: <http://mpe.uvigo.es/es/> no espazo "exames".

OUTROS COMENTARIOS

O uso de ferramentas de intelixencia artificial nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (<https://fcce.uvigo.es/gl/o-centro/normativa-e-formularios/>) e á normativa que estableza a Universidade de Vigo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Camps, V., **Creer en la educación**, Península, 1998

Cortina, A. (Coord.), **La educación y los valores**, Biblioteca Nueva, 2009

Carreras, L., **Cómo educar en valores**, 4ª, Narcea, 1997

Colom, A. (Ed.), **Teorías e instituciones contemporáneas de la educación**, Ariel, 1997

Delors, J. (Coord.), **La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI**, Santillana, 1996

Palacios, J., **La cuestión escolar. Críticas y alternativas**, Laia, 1978

Trilla, J. (Coord.), **El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI**, Graó, 2001

Hooks, B., **Enseñar comunidad. Una pedagogía de la esperanza**, Bellaterra, 2024

UNESCO, **Proyecto de texto revisado de la recomendación sobre la educación para la comprensión, la cooperación y la paz...**, Unesco, 2023

Complementary Bibliography

Carrera, M.V., DePalma, R. & Lameiras, M., **Toward a more comprehensive understanding of bullying in school settings**, 2011

Carrera, M.V., Lameiras, M. & Cid, X.M., **Una pedagogía transgresora para la prevención del bullying en el aula**, Edicoes Afrontamento, 2011

Caride, J.A. (Coord.), **Los derechos humanos en la educación y la cultura**, HomoSapiens, 2009

Freire, P., **La educación como práctica de la libertad**, Siglo XXI, 1967

García, J.L., **La sociedad educadora**, Editorial Independiente, 2000

Gimeno, J., **La educación que aún es posible. Ensayos a cerca de la cultura para la educación**, Morata, 2005

Giroux, H., **Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje**, Paidós, 1990

Illich, I., **La sociedad desescolarizada**, Barral, 1976

Morin, E., **Los siete saberes necesarios de la educación del futuro**, Unesco, 1999

Educación SXXI,

Revista de Educación,

Revista de Educación Social,

Revista Española de Pedagogía,

Ritholtz, S., Serrano-Amaya, J. F., Hagen, J.J., y Judge, M., **En construcción: hacia una teoría y praxis de la construcción de paz queer/cuir**, Revista de Estudios Sociales, 1(83), 3-22),

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**Ciencias Sociais na Educación Secundaria I**

Subject	Ciencias Sociais na Educación Secundaria I			
Code	002M066V04217			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	3	Mandatory	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Historia, arte e xeografía			
Coordinator	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Lecturers	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
E-mail	teijeiro@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/			
General description	A materia de Ciencias Sociais na Educación Secundaria I ten por obxecto introducir ao alumnado no proceso de construción científica e metodolóxica das Ciencias Sociais, a Xeografía e a Historia e ao seu tratamento e evolución no sistema educativo español, con especial referencia á súa situación no actual currículo de Educación Secundaria e Bacharelato.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
B1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
B2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
B4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
B6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
B8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C11	Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.
C13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
C14	Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.

- D2 Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
- D3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Coñecer os contidos curriculares das materias de Ciencias Sociais, Xeografía e Historia na Educación Secundaria.	B1	C6 C14	D1
Coñecer o corpus didáctico esencial relativo aos procedementos de ensino-aprendizaxe das Ciencias Sociais, a Xeografía e a Historia.	B2	C10 C11	D1
Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino-aprendizaxe das Ciencias Sociais, a Xeografía e a Historia potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias das ensinanzas de Ciencias Sociais, de acordo co nivel e formación previa dos estudantes e a orientación dos mesmos, tanto de xeito individual como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	B3	C3 C4 C5 C7 C8 C9	D2
Buscar, obter, procesar e comunicar toda clase de información, transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino-aprendizaxe nas materias de Ciencias Sociais, Xeografía e Historia.	B4	C7 C13	D1 D3
Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas no ámbito das Ciencias Sociais, a Xeografía e a Historia, tanto de grupo como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.	B6	C3 C4 C9 C10	D2
Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por si mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.	B8	C3 C8	D3

Contidos

Topic

1. A Xeografía e a Historia.	1.1. Áreas de coñecemento/construción académica. 1.2. A Xeografía e a Historia na etapa da globalización 1.3. Xeografía e a Historia: compartimentación e interdisciplinariedade.
2. A Xeografía e a Historia: método científico e enfoques.	2.1. A idea de Ciencia e a súa Historia. 2.2. Aproximación metodolóxica á Xeografía e a Historia.
3. A utilidade social e educativa da Xeografía e a Historia.	3.1. Usos sociais e educativos do coñecemento. 3.2. A formación da cidadanía no século XXI: o saber da Xeografía e a Historia. 3.3. A evolución da Xeografía e a Historia no sistema educativo español.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	3	3	6
Traballo tutelado	2	20	22
Presentación	4	16	20
Resolución de problemas de forma autónoma	4	20	24
Seminario	2	1	3

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.
Traballo tutelado	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados á resolución de cuestións, elaboración de informes ou pequenas investigacións, etc.
Presentación	Exposición por parte do alumnado de cuestións relativas aos contidos da materia ou dos resultados dun traballo, proxecto, etc., ben sexa de forma individual ou en grupo.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades orientadas á resolución de problemas e/ou exercicios na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistrais.
Seminario	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre a preparación de contidos, o desenvolvemento das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos tutelados.

Atención personalizada

Methodologies Description

Seminario	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas relacionadas co desenvolvemento dos contidos teórico-prácticos e dos procedementos de avaliación da materia, tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas relacionadas co desenvolvemento dos traballos tutelados, tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.

Avaliación				
	Description	Qualification	Training and Learning Results	
Traballo tutelado	Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino-aprendizaxe das Ciencias Sociais, a Xeografía e a Historia potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias das ensinanzas de Ciencias Sociais, de acordo co nivel e formación previa dos estudantes e a orientación dos mesmos, tanto de xeito individual como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro. CG3. CE3. CE4. CE5. CE7. CE8. CE9. CT2. Buscar, obter, procesar e comunicar toda clase de información, transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino-aprendizaxe nas materias de Ciencias Sociais, Xeografía e Historia. CG4. CE7. CE13. CT1. CT3. Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas no ámbito das Ciencias Sociais, a Xeografía e a Historia, tanto de grupo como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes. CG6. CE3. CE4. CE9. CE10. CT2.	40	B3 C3 D1 B4 C4 D2 B6 C5 D3 C7 C8 C9 C10 C13	
Presentación	Valorarase o xeito de presentar os materiais traballados e a capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Buscar, obter, procesar e comunicar toda clase de información, transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino-aprendizaxe nas materias de Ciencias Sociais, Xeografía e Historia. CG4.	20	B4	
Resolución de problemas de forma autónoma	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos sinalados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecer os contidos curriculares das materias de Ciencias Sociais, Xeografía e Historia na Educación Secundaria. CG1. CE6. CE14. CT1. Coñecer o corpus didáctico esencial relativo aos procedementos de ensino-aprendizaxe das Ciencias Sociais, a Xeografía e a Historia. CG2. CE10. CE11. CT1. Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por si mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais. CG8. CE3. CE8. CT3.	40	B1 C3 D1 B2 C6 D3 B8 C8 C10 C11 C14	

Other comments on the Evaluation

Aqueles estudantes que elixan ser avaliados mediante a modalidade de "avaliación global" deberán comunicalo ao profesorado responsable da materia con un mínimo de cinco hábiles antes do inicio de impartición de materia. O alumnado que non desexe acollerse á avaliación continua, deberá presentarse ás probas fixadas na data prevista pola coordinación do Mestrado. As devanditas probas constarán dos mesmos traballos, problemas e prácticas realizados de xeito individual, a exposición dos cales deberá realizarse na devandita data.

O alumnado poderá recuperar as competencias non adquiridas na primeira convocatoria mantendo a nota das probas/actividades xa superadas no caso de acollerse á modalidade de avaliación continua. No caso de non superar as competencias asignadas, deberá presentarse ás probas fixadas na data prevista pola coordinación do Mestrado. As devanditas probas constarán dos mesmos traballos, problemas e prácticas, a exposición dos cales deberá realizarse na devandita data.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

- Alt, J, Levi, M. y E. Ostrom, **Competition and Cooperation: Conversation with Nobelists about Economics and Political Science**, Russel Sage Foundations, 1999
-
- Alted Vigil, A. y Sánchez Belén, J. A, **Métodos y técnicas de investigación en Historia Moderna e Historia Contemporánea**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2005
-
- Aróstegui, J, **La investigación histórica: teoría y método**, Crítica, 1995
-
- Aróstegui, J, **La historia vivida. Sobre la historia del presente**, Alianza, 2004
-
- Benejam, P. y J. Pagés (coord), **Ciencias sociales : contenidos, actividades y recursos**, Praxis, 1997
-
- Cardoso, C. F. S., **Introducción al trabajo de la investigación histórica. Conocimiento, método e historia**, Crítica, 1981
-
- Cardoso, C. F. S. e Pérez Brignoli, H., **Los métodos de la historia. Introducción a los problemas, métodos y técnicas de la historia demográfica, económica y social**, Crítica, 1977
-
- Colomer, J. M, **Ciencia de la Política: Una Introducción**, Ariel, 2010
-
- Della Porta, D. y M. Keating (eds), **Enfoques y metodología en las ciencias sociales: una perspectiva pluralista**, Akal, 2013
-
- Lago Peñas, I., **La lógica de la explicación en las ciencias sociales: una introducción metodológica**, Alianza, 2008
-
- Rosentone, R.A, **El pasado en imágenes. El desafío del cine a nuestra idea de la historia**, Ariel, 1997
-
- Vilches, L., **La lectura de la imagen: Prensa, cine y televisión**, Paidós, 1997
-
- VV.AA., **Las ciencias sociales en Internet**, Junta de Extremadura, 2001
-

Recomendaciones

IDENTIFYING DATA**Ciencias Sociais na Educación Secundaria II**

Subject	Ciencias Sociais na Educación Secundaria II			
Code	002M066V04218			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Didácticas especiais Dpto. Externo			
Coordinator	Constenla Vega, Xosé			
Lecturers	Constenla Vega, Xosé Grande Rodríguez, Manuel			
E-mail	xose.constenla@uvigo.es			
Web				
General description	A materia pretende acercar ós alumnos á práctica na aula do proceso de ensino-aprendizaxe das CCSS na Secundaria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
B1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
B2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
B4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
B8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C11	Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.
C13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
C14	Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
O estudante coñecerá o currículo das distintas materias vinculadas ás CCSS tanto na ESO como no Bacharelato.	B1 B2	C3 C6 C9	D1 D2
Os estudantes chegarán a comprender de xeito integrado o proceso de ensino-aprendizaxe das ciencias sociais, a xeografía, a historia e o arte, promovendo a interdisciplinariedade e o emprego dos recursos axeitados.	B3 B4	C3 C4 C5 C7 C10 C13	D1 D2
Os alumnos manexarán os coñecementos da investigación en didáctica das ciencias sociais aplicados á resolución de problemas na práctica educativa: dinámicas grupais, traballo de campo e investigación,...	B2 B3 B4 B8	C3 C4 C7 C8 C11 C13 C14	D2
Os estudantes poderán promover o uso dos procesos de investigación na aula como base do desenvolvemento profesional, potenciando os camiños de colaboración cos demais profesionais do ámbito educativo.	B3	C4 C5 C9 C10 C14	D2 D3
Os alumnos manexarán os instrumentos de recoñecemento, análise e atención das características diferenciais do alumnado, segundo o seu desenvolvemento evolutivo, contextos familiares, sociais e culturais de referencia como primeiro paso para propiciar a súa motivación.	B2 B3 B8	C4 C5 C8 C10 C13	D2 D3

Contidos

Topic	
As Ciencias Sociais como área de coñecemento escolar	As Ciencias Sociais na ESO e no Bacharelato Análise do currículo: Principios xerais, fins, obxectivos, contidos, competencias básicas...
A clase de Ciencias Sociais: a búsqueda da interdisciplinariedade. Materiais e recursos.	Programación A Unidade Didáctica e as súas alternativas: traballo por proxectos, método ABP, estudo de caso, método de representación simbólica,... Alternativas metodolóxicas: da lección maxistral participativa ao traballo cooperativo
Procedementos e técnicas específicas do traballo en Ciencias Sociais	Dinámicas grupais. A asemblea. O traballo de campo: a investigación. Tratamento e proceso de datos. Elaboración de informes. As TIC nas clases de Ciencias Sociais.
A avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe	Proceso Técnicas Instrumentos Autoavaliación

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introductorias	1	0	1
Lección maxistral	8	36	44
Estudo de casos	4	15	19
Presentación	6	24	30
Aprendizaxe baseado en proxectos	2	10	12

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e directrices dos traballos a desenvolver.
Estudo de casos	Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e o grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto...
Aprendizaxe baseado en proxectos	Realización de actividades que permiten a cooperación e enfrontan aos alumnos, traballando en equipo, a problemas abertos. Permiten adestrar, entre outras, as capacidades de aprendizaxe en cooperación, de liderado, de organización, de comunicación e de fortalecemento das relacións persoais.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Lección maxistral	Presentación por parte do profesor dos principais contidos a tratar.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Traballo en equipo con técnicas participativas dalgún tema seleccionado.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Lección maxistral	Observación do grao de implicación, participación, actitude	10	B1 B2	C3 C4 C5 C9 C10 C11 C13	D1 D2 D3
Estudo de casos	Observación do grao de implicación, participación, actitude	10	B2 B3	C3 C4 C6 C7 C8 C10 C14	D1 D2 D3
Presentación	Avaliación individual por parte do docente da exposición de cada un dos proxectos. Ficha de autoavaliación	30	B2 B4	C6 C7 C8 C13	D1 D2 D3
Aprendizaxe baseado en proxectos	Avaliación do documento elaborado en equipo. Análise por parte do docente. Ficha de autoavaliación	40	B1 B2	C3 C4 C5 C9 C10 C13	D1 D2 D3

Saídas de estudo	Observación do grao de implicación, participación, actitude	10	B2 B3	C3 C4 C6 C7 C8 C10 C14	D1 D2 D3
------------------	---	----	----------	--	----------------

Other comments on the Evaluation

As metodoloxías e probas que aparecen máis arriba fan parte da opción de AVALIACIÓN CONTÍNUA.

Existe, ademais, unha modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL coas seguintes probas ou metodoloxías:

- Exame de preguntas de desenvolvemento(40%)
- Traballos (40%)
- Estudo de caso (20%)

INFORMACIÓN ADICIONAL:

- Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización do traballo para a avaliación continua é obrigatoria. Por causas xustificadas está permitido faltar, como máximo, a 4 horas das sesións presenciais.

- Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polo profesor na clase é necesario cumprilos para ser cualificados na avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Souto, X.M., **Didáctica de la Geografía. Problemas sociales y conocimiento del medio**, Serbal, 1998

Prats, J., **Didáctica de la geografía y la historia**, Graó, 2011

Complementary Bibliography

García Álvarez, J. & Marías, D., **La Geografía en los libros de texto de enseñanza secundaria**, AGE, 2000

Sánchez Prieto, S., **¿Y qué es la historia? Reflexiones epistemológicas para profesores de Secundaria**, Siglo XXI, 1995

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**Aprendizaxe e Ensinanza de Historia e Historia da Arte na Educación Secundaria**

Subject	Aprendizaxe e Ensinanza de Historia e Historia da Arte na Educación Secundaria			
Code	O02M066V04219			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	1	2c
Teaching language	Galego			
Department	Historia, arte e xeografía			
Coordinator	Presedo Garazo, Antonio			
Lecturers	Presedo Garazo, Antonio			
E-mail	antonio.presedo@uvigo.es			
Web				
General description				

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
B1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
B2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
B4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
B5	Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.
B7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
B8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
B9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos
B10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
B12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
B14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
B16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
B17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
C1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.

C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
C14	Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
C15	Coñecer os contidos que se cursan nos respectivos ensinos.
C16	Coñecer a historia e os desenvolvementos recentes das materias e as súas perspectivas para poder transmitir unha visión dinámica das mesmas.
C17	Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares
C18	Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
C19	Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
C20	Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
C21	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
C22	Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
C23	Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
C24	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.
C25	Analizar criticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
C26	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
C27	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
C28	Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.
C29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
1.- Acadar unha bagaxe de coñecementos que permita comprender os elementos principais do proceso de ensino-aprendizaxe nas disciplinas de Historia e Historia da Arte.	B1 B2 B5	C6 C16 C17 C18 C26	D1 D2
2.- Estabelecer a fundamentación teórico-práctica dos aspectos didáctico-organizativos sobre os que se asenta a práctica docente nas disciplinas de Historia e Historia da Arte.	B4 B7 B14	C3 C4 C5 C8 C14 C15 C19 C20	D1 D2
3.- Conceptos e procedementos básicos do ámbito didáctico e curricular nas disciplinas de Historia e Historia da Arte.	B5 B8 B10	C8 C9 C10 C14 C20 C24	D1 D2 D3
4.- Desenvolver capacidades para afrontar o deseño e posta en práctica de metodoloxías didácticas axeitadas ás disciplinas de Historia e Historia da Arte.	B9 B16 B17	C1 C13 C21 C22 C24 C25	D3

5.- Potenciar unha actitude positiva e crítica cara o desenvolvemento da actividade profesional do docente e do seu rol no proceso de ensino-aprendizaxe nas disciplinas de Historia e Historia da Arte.	B3 B12	C23 C27 C28 C29	D2 D3
--	-----------	--------------------------	----------

Contidos

Topic	
A Historia como disciplina	Evolución conceptual e metodolóxica. As estratexias ensino-aprendizaxe da Historia e a súa evolución no Estado español.
A integración da Historia da Arte no ensino medio.	A reflexión histórico artística como vía dunha formación integral.
Perfís do alumnado de Historia.	Dificultades de aprendizaxe. Conceptualización. As relacións espazo-temporais. As variabeis históricas e a súa interrelación A multicausalidade.
Perfís do alumnado de Historia da Arte.	Dificultades de aprendizaxe. A problemática do vocabulario técnico. A interpretación da imaxe artística A relación da arte co medio cultural e social.
Metodoloxía e recursos	Adaptación aos ritmos de aprendizaxe. O tratamento da información e os usos das fontes no ensino secundario: documentos, textos, imaxes, cartografía, prensa, ... Recursos audiovisuais. TICS. Saídas didácticas.
A programación.	Dificultades da programación. O coñecemento da lexislación. Adaptación da lexislación á nosa realidade.
Avaliación.	Criterios e procedementos de avaliación das aprendizaxes. As ferramentas da avaliación.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	14	40	54
Estudo de casos	4	15	19
Saídas de estudo	6	15	21
Resolución de problemas de forma autónoma	4	20	24
Resolución de problemas	4	6	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	4	4
Exame de preguntas de desenvolvemento	0	6	6
Práctica de laboratorio	0	10	10

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introdutorias	Evolución histórica e o desenvolvemento recente das disciplinas de Historia e Historia da Arte, así como as perspectivas para poder transmitir unha visión dinámica das mesmas.
Lección maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.
Estudo de casos	Análise e preparación dun tema de Historia, e preparación de recursos para o seu uso na aula.
Saídas de estudo	Visita a un centro artístico. Propoñemos a catedral de Ourense.
Resolución de problemas de forma autónoma	Elaboración dunha guía didáctica sobre unha película ou documental para usar na aula.
Resolución de problemas	Traballar textos históricos. Traballar coa mitoloxía e a Biblia para comprender a Historia da Arte.

Atención personalizada

Methodologies	Description
---------------	-------------

Estudo de casos	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas relacionadas co estudo de casos e análise de situacións tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.
Saídas de estudo	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas relacionadas coas saídas de estudo ou as prácticas de campo, tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.
Resolución de problemas de forma autónoma	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas relacionadas cos problemas e exercicios propostos tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.
Tests	Description
Práctica de laboratorio	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas relativas ás diferentes probas previstas tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.

Avaliación					
	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Estudo de casos	Elaboración razoada dunha Unidade Didáctica de Historia ou de Historia da Arte.	40	B1 B2 B3 B5 B12 B16 B17	C5 C6 C8 C9 C10 C14 C16 C17 C18 C19 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29	D1 D2 D3
Saídas de estudo	Elaboración de material didáctico en Historia.	20	B4 B7 B8 B10	C4 C5 C21 C22 C24 C26 C27 C28 C29	D1 D2
Resolución de problemas de forma autónoma	Preparar unha saída didáctica en Historia da Arte.	20	B3 B4 B5 B10 B16 B17	C8 C17 C20 C24 C26 C28	D1 D2 D3
Resolución de problemas e/ou exercicios	Traballo con textos históricos e material artístico nas disciplinas de Historia e Historia da Arte	10	B1 B4 B5 B8 B17	C1 C3 C10 C18 C27 C28 C29	D1 D2 D3
Exame de preguntas de desenvolvemento	Selección, análise e relación de conceptos de Historia e Historia da Arte	5	B1 B5 B8 B9	C3 C6 C25 C27 C28 C29	D1 D3
Práctica de laboratorio	Preparar materiais didácticos nas disciplinas da Historia e Historia da Arte	5		C5 C24 C29	D2

Other comments on the Evaluation

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua, ou ben que non asista regularmente a clase ou ben que opte pola avaliación global, terá que realizar unha proba na data que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais (será feita pública oportunamente). Esta proba suporá o 100% da puntuación e constará dalgunhas das actividades pautadas para a materia que se deberán realizar e expoñer ese mesmo día.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Souto, X.M., **Didáctica de la Geografía. Problemas sociales y conocimiento del medio**, Serbal, 1998

Complementary Bibliography

Aguirre, I., **Teorías y prácticas en educación artística**, 2000,

Altamira, Rafael., **La enseñanza de la Historia.**, 1997,

Armas Castro, Xosé (coordinador), **Ensinar e aprender historia na educación secundaria**, 1994,

Armas Castro, Xosé (coordinador), **Ensinar Historia de Galicia. Aspectos historiográficos e didácticos**, 2002,

Aussouline, Pierre., **En el nombre del arte.**, 1990,

Ávila Ruíz, R. M^a., **Historia del arte, enseñanza y profesores.**, 2001,

Benejan, P. y Pagés, J. (Coord)., **Enseñar y aprender CCSS, Geografía e Historia en la Educación Secundaria.**, 2002 (3^a ed).,

Bermejo Barrera, José Carlos., **Pensa-la Historia.**, 2000,

Cruz Solís, Isabel de., **Enseñar Historia del Arte. Una propuesta Didáctica para Primaria y Secundaria.**, 2009,

Cuesta Fernández, Raimundo, **Sociogénesis de una disciplina escolar: la Historia.**, 1997,

Cuesta Fernández, Raimundo, **Clio en las aulas. La enseñanza de la Historia en España entre reformas, ilusiones y rutinas.**, 1998,

Dorfles, Gillo., **O devir das Artes.**, 1998,

Fernández Sebastián, Javier., **Cine e Historia en el aula.**, 1989,

Gallego, Julián, **El cuadro dentro del cuadro.**, 1978,

Gaya Nuño, Juan Antonio., **El arte europeo en peligro**, 1964,

Gombrich, E.H., **Historia del Arte**, 1987,

Martínez-Risco Daviña, Luís., **O ensino da historia no bacharelato franquista (periodo 1936-1951)- a propagação do ideário franquista a través dos libros de texto.**, 1994,

Martínez-Risco Daviña, Luís., **Arredor da Historia de Galicia: Ensaio sobre o seu ensino e o nacionalismo**, 1997,

Ortega y Gasset, José, **La deshumanización del arte y otros ensayos de estética.**, 1987,

Pérez Garzón, Juan Sisinio., **La gestión de la memoria. La Historia de España al servicio del poder**, 2000,

Sánchez Prieto, Saturnino., **¿Y que es la Historia? Reflexiones epistemológicas para el profesorado de Secundaria.**, 2005 (2^a ed).,

- ÍBER, **Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia.**,

- www.clasesdehistoria.com,

- www.historiasiglo20.org,

Recomendacións

IDENTIFYING DATA				
Geography in Secondary Education				
Subject	Geography in Secondary Education			
Code	002M066V04220			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bachillerato, Formación Profesional y Enseñanzas de Idiomas. Especialidad: Ciencias Sociales. Geografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	1st	2nd
Teaching language	Spanish Galician			
Department				
Coordinator	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Lecturers	Constenla Vega, Xosé de Uña Álvarez, Elena Pilar			
E-mail	edeuna@uvigo.gal			
Web	http://moovi.uvigo.es			
General description	(*)Fundamentos, recursos e dinámicas da materia de Xeografía na Educación Secundaria			

Training and Learning Results	
Code	
B1	
B2	
B3	
B4	
B5	
B6	
B7	
B8	
B9	
B10	
B13	
B14	
B16	
B17	
B18	
C1	(*)Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C3	(*)Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	(*)Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C5	(*)Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C6	(*)Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C7	(*)Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
C8	(*)Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C13	(*)Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
C14	(*)Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
C15	(*)Coñecer os contidos que se cursan nos respectivos ensinios.
C16	(*)Coñecer a historia e os desenvolvementos recentes das materias e as súas perspectivas para poder transmitir unha visión dinámica das mesmas.
C17	(*)Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares

C18	(*)Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
C19	(*)Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
C20	(*)Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
C21	(*)Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
C22	(*)Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
C23	(*)Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
C24	(*)Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.
C25	(*)Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
C26	(*)Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
C27	(*)Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
C29	(*)Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
C30	(*)Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C31	(*)Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
D1	(*)Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	(*)Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	(*)Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares

Expected results from this subject

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
(*)1	B1	C4	D1
Aadar unha bagaxe de coñecementos que permita comprender os elementos principais do proceso de ensino-aprendizaxe na disciplina de Xeografía.	B2	C5	D2
2	B3	C14	
Estabelecer a fundamentación teórico-práctica dos aspectos didáctico-organizativos sobre os que se asenta a práctica docente na disciplina de Xeografía.	B4	C30	
3	B8		
Definir a disciplina de Xeografía dentro da estrutura xeral do sistema educativo español desde os seus marcos lexislativos.	B9		
4	B13		
Coñecer os conceptos e procedementos básicos do ámbito didáctico e curricular na disciplina de Xeografía.			
5			
Desenvolver capacidades para afrontar o deseño e posta en práctica de metodoloxías didácticas axeitadas á disciplina de Xeografía.			
6			
Potenciar unha actitude positiva e crítica cara o desenvolvemento da actividade profesional do docente e do seu rol no proceso de ensino-aprendizaxe na disciplina de Xeografía.			
(*)2 Estabelecer a fundamentación teórico-práctica dos aspectos didáctico-organizativos sobre os que se asenta a práctica docente na disciplina de Xeografía.	B1	C3	D1
	B2	C4	D2
	B3	C5	
	B4	C6	
	B5	C7	
	B10	C13	
	B14	C14	
		C15	
		C16	
		C17	
		C18	
		C19	
		C20	
		C21	
		C22	
		C23	
		C24	
		C25	
		C26	
		C27	

(*)3 Definir a disciplina de Xeografía dentro da estrutura xeral do sistema educativo español desde os seus marcos lexislativos.	B1 B13	C14 C15 C16 C17 C27 C31	D1
(*)4 Coñecer os conceptos e procedementos básicos do ámbito didáctico e curricular na disciplina de Xeografía.	B1 B2 B3 B5 B6 B10	C1 C3 C14 C15 C16 C17 C18 C19 C20	D1 D2
(*)5 Desenvolver capacidades para afrontar o deseño e posta en práctica de metodoloxías didácticas axeitada á disciplina de Xeografía.	B3 B4 B7 B8 B9 B10 B16 B17	C3 C4 C8 C19 C21 C26 C29	D2 D3
(*)6 Potenciar unha actitude positiva e crítica cara o desenvolvemento da actividade profesional do docente e do seu rol no proceso de ensino-aprendizaxe na disciplina de Xeografía.	B3 B8 B16 B17 B18	C30 C31	D3

Contents

Topic	
1.- Bases	The geographical discipline and the school Geography. Configuration of the disciplinary field. Approximation to the field of the teaching-learning.
2.- Resources and geographical techniques in the Secondary Education	Cartography, Photos and GIS. Instrumentation. Activities in the classroom. The work of field and the visits of study.
3.- Programming and methodology	Of the curriculum to the classroom
4.- Evaluation	Criteria in the evaluation of the learnings. Evaluation of the school system: teaching staff, material and students. The tools of evaluation.

Planning

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Introductory activities	2	2	4
Lecturing	8	8	16
Presentation	6	40	46
Mentored work	4	20	24
Autonomous problem solving	8	13	21
Essay	0	20	20
Systematic observation	0	10	10
Problem and/or exercise solving	2	7	9

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies

	Description
Introductory activities	Activities to take contact and gather information envelope the students, as well as to present the subject.
Lecturing	Exhibition by part of the professor of the contained envelope to subject object of study, theoretical bases and/or guidelines of one work, exercise or project to develop pole student.
Presentation	Exhibition by part of the students in front of it teaching and/the a group of students of one fear on contents of the subject or of the resulted of one work, exercise, project... Can be carried out of individual way or in group.
Mentored work	The student, of individual way or in group, elaborates a document envelope to thematic of the subject or prepares seminars, investigations, memories, essays, summaries of readings, conferences, etc.
Autonomous problem solving	Geared activities to the resolution of exercises in the classroom related with the contained entered in the theoretical sessions.

Personalized assistance	
Methodologies	Description
Introductory activities	The attention customized will consist in the orientation and resolution of doubts so much of form how through the platform
Presentation	The attention customized will consist in the orientation and resolution of doubts so much of form how through the platform.
Mentored work	The attention customized will consist in the orientation and resolution of doubts related with the works so much of form how through the teachingf platform.

Assessment						
	Description	Qualification	Training and Learning Results			
Essay	The students elaborates through the his competitions a work wherein show a good structure, contents, correct employment of the have them to me and documentary updating, with a delivery and presentation in term.	40	B1	C4	D1	
			B2	C5	D2	
			B3	C6		
			B4	C7		
			B5	C8		
			B6	C13		
			B7	C14		
			B8	C15		
			B9	C16		
			B10	C17		
			B13	C18		
			B14	C19		
			B16	C20		
			B17	C21		
			B18	C22		
				C23		
				C24		
				C25		
				C26		
				C27		
				C29		
				C30		
				C31		
Systematic observation	The students takes part of active form in the activities and session proposed in the teaching scenario with an attitude of interest, responsibility and critical aweressnness.	20	B3	C1	D1	
			B7	C4	D3	
			B8	C5		
			B9	C8		
			B10	C13		
			B17	C20		
			B18	C21		
				C25		
				C26		
				C30		
Problem and/or exercise solving	The students develops of logical and reasoned form problems and/or exercises related with the contained treaties in the subject, which will value the quality of the results.	40	B1	C3	D1	
			B2	C4	D2	
			B3	C5		
			B4	C6		
			B5	C7		
			B6	C13		
			B13	C14		
			B14	C15		
			B18	C16		
				C17		
				C18		
				C23		
				C24		
				C25		
				C26		
				C27		
				C29		

Other comments on the Evaluation

The methodology and exams that appear form part of the continous assessment. It exists, besides, a modality of global

assessment.

Students who choose to be assessed using the "global assessment" method must notify the faculty member responsible for the course at least five business days before the start of the course. Students who do not wish to opt for continuous assessment must take the exams scheduled for the date established by the Master's coordinator. These exams will consist of the same assignments, problems, and practical exercises completed individually, and their presentation must be done on that date.

Students may recover skills not acquired in the first sitting while maintaining the grade for tests/activities already passed if they opt for continuous assessment. If they do not pass the assigned skills, they must take the tests scheduled for the Master's coordination date. These tests will consist of the same assignments, problems, and practicals, and their presentation must be done on that date.

ADDITIONAL INFORMATION:

The students must realize the exams, works or exercises that the teaching staff disposed how indispensable. The tracking will realize in the platform Moodle (MooVi, UVigo). The use of the material available to the students in MooVi must respect the royalties/it and will be qualified with a zero any exam, work, or exercises in the that copy " in the *sustancial extraneous works"(dlerae)".

All the students will specify in MooVi the methodologies and the activities of assessment, together with the calendar of delivery (present or remote). The tracking of the participation of each student will do from the own tools of the platform.

The use of AI tools in the assessment activities for this module must be responsible, ethical and transparent, in accordance with the guidelines of the FETS (Regulations and forms □ Faculty of Education and Social Work) and the regulations laid down by the University of Vigo.

Sources of information

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

Benejan, P. y Pagés, J., **Enseñar y aprender CCSS, Geografía e Historia en la Educación Secundaria.**, I.C.E. Universitat de Barcelona, 2002

Calaf, R. (coordinador), **Aprender a enseñar Geografía. Escuelas Primaria y Secundaria.**, Oikos-Tau, 1997

Cebrián Abellán, Aurelio, **Geografía e historia : programación didáctica : cuerpo de profesores de enseñanza secundaria**, 2007

Graves, N., **La enseñanza de la Geografía**, Visor, 1985

Moreno Jimenez, A. e Marrón Gaite, M^a J (ccordenadores), **Enseñar Geografía. De la teoría a la práctica**, Síntesis, 1995

Oller, Montserrat e Villanueva, María, □ **Enseñar geografía en la educación secundaria: nuevos objetivos, nuevas competencias: un estudio de caso**□, 2007

Sánchez Ogallar, A., **Conocimiento geográfico. Procedimientos y técnicas para el aula en secundaria**, Narcea SA, 1998

Souto, X., **Didáctica de la Geografía**, El Serbal, 1998

Varela Bernal, Francisco Javier., **Internet como recurso didáctico en la Geografía. C**, Contra Clave.,

VVAA., **La enseñanza de las CCSS.**, Visor, 1989

ÍBER. **Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia**,

[www. age.ieg.csic.es/recursos_didacticos.](http://www.age.ieg.csic.es/recursos_didacticos),

<http://catedu.es/chuegos/kono/sexta/t2/ahor.swf>,

<http://jcpinto.es.eresmas.com/index20.html>,

COMA, L., SANTACANA, J., Cookbook of heritage, 2010

ESTEPA, J.; FRIERA, F.; PIÑEIRO, R. (edit.), **"Identidades e territorios: un reto para a Didáctica das Ciencias Sociais"**, KRK-AUPDCS, 2001

FUEYO GUTIÉRREZ A., **Novas formas de entender cómo se ensina e cómo se aprende? As novas tecnoloxías na práctica educativa.**, UNED, 2007

PRATS, J., **"Didáctica da Geografía e a Historia"**, Grao, 2001

QUINQUER, D., **"Estratexias de ensinanza: os métodos interactivos" en BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coord.): Ensinar e aprender Ciencias Sociais, Xeografía e Historia na educación secundaria.**, Horsori, 1997

Recommendations

Subjects that continue the syllabus

Learning and Teaching History and Art History in Secondary Education/O02M066V04219

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Social Sciences in Secondary Education I/O02M066V04217

Social Sciences in Secondary Education II/O02M066V04218

IDENTIFYING DATA				
Innovation and Research in Social Sciences				
Subject	Innovation and Research in Social Sciences			
Code	O02M066V04221			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bachillerato, Formación Profesional y Enseñanzas de Idiomas. Especialidad: Ciencias Sociales. Geografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	1st	1st
Teaching language	Spanish Galician			
Department				
Coordinator	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Lecturers	de Uña Álvarez, Elena Pilar Rodríguez Teijeiro, Domingo			
E-mail	edeuna@uvigo.gal			
Web	http://fatic@uvigo.es			
General description	(*)Nesta materia preténdese que os estudantes, en primeiro lugar, coñezan e apliquen as estratexias de innovación educativa básicas a partir do coñecemento da realidade actual dos sistemas educativos, da organización dos centros e do deseño e desenvolvemento do currículo. En segundo lugar, trata de que os estudantes adquiran coñecementos relativos á investigación educativa e as posibilidades e vías existentes para o seu desenvolvemento no actual sistema de ensino, así como sobre aqueles aspectos relativos ao deseño e desenvolvemento de proxectos de investigación no ámbito das ciencias sociais, a xeografía e a historia.			

Training and Learning Results			
Code			
B3			
B12			
B13			
B16			
B17			
B18			
C24	(*)Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.		
C25	(*)Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.		
C26	(*)Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.		
D1	(*)Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.		
D2	(*)Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.		
D3	(*)Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares		

Expected results from this subject			
Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Know and apply correctly methodologies and basic techniques of investigation and educational evaluation and be able to design and develop projects of investigation, innovation and evaluation.	B3	C24	D1
	B17	C25	D3
	B18		
Analyze of critical way the teaching employing indicators of quality.	B12	C25	D1
	B13	C26	D2
	B18		D3

Know the rule and institutional organisation of the educational system and the models of improvement of the quality with application to the centres of teaching.	B13 B16	C24 C25	D1 D2 D3
--	------------	------------	----------------

Contents

Topic	
Subject 1: The investigating function of the @docente of Social Sciences, Geography and History.	1.1 Methodologies and basic techniques of investigation and educational evaluation. 1.2 Process of Investigation in Social Sciences, Geography and History. Types of design of Investigation. 1.3. Possibilities of the new technologies in the educational investigation.
Subject 2: Strategies of Innovation in the education of the Social Sciences, Geography and History.	
Subject 3: The programs of improvement. Models of quality and educational excellence.	
Subject 4: The offer of institutional training in the different educational levels.	

Planning

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Mentored work	10	50	60
Problem solving	4	16	20
Seminars	4	6	10
Autonomous problem solving	8	48	56
Lecturing	4	0	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies

	Description
Mentored work	Works realized of individual form or in group pole students, guided to the resolution of questions, manufacture of reports or small investigations.
Problem solving	The student owes to solve a series of problems and/or exercises in a time/conditions established/put them it professor.
Seminars	Geared sessions to the tracking and orientation envelope to preparation of contents, to the development of the activities and proofs of evaluation and to the realization of the works.
Autonomous problem solving	Geared activities to the resolution of problems and/or exercises in the classroom related with the contained entered in the theoretical sessions.
Lecturing	Exhibition of the contained of the subject put professor.

Personalized assistance

Methodologies	Description
Mentored work	The attention customized will consist in the specific orientations, resolution of doubts or problems in the development of the sequences of learning.
Seminars	The attention customized will consist in the review of the exercises, proofs and works; in the resolution of doubts and takes of agreements for the dynamics of the subject.

Assessment

Description	Qualification Training and Learning Results
-------------	---

Mentored work	Presentation, defence and delivery, in the dates pointed out and consistent to the parameters indicated, of the works realized of individual way or in group pole students. It Will value the theoretical frame, the structure and articulation of the work, the critical reflection envelope the sources and the bibliography and the presentation and formal exhibition of the even. The results of the learning evaluated are: Know and apply correctly methodologies and basic techniques of investigation and educational evaluation and be able to design and develop projects of investigation, innovation and evaluation. And schedule, develop and evaluate the process of teaching and learning boosting educational processes that facilitate the own competitions of the respective teachings, attending to the level and previous training of the students, as well as the orientation of the same, so much individually how in collaboration with others.	40	B3 C25 D1 B12 C26 D2 B13 D3 B16 B18
Problem solving	Presentations/Exhibitions: Exhibition by part of the students of relative questions to the contained of the subject or of the resulted of one work, project, etc., it was of individual form or in group.	20	B12 C24 D3
Autonomous problem solving	Presentation and delivery, in the dates pointed out and consistent to the parameters indicated, of the practical exercises pointed out. The results of the learning evaluated are: Analyze of critical way the teaching employing indicators of quality and know the rule and institutional organisation of the educational system and models of improvement of the quality with application to the centres of teaching.	40	B3 C24 D1 B13 C25 D3 B16 B17

Other comments on the Evaluation

The methodology and exams that appear form part of the continuous assessment. It exists, besides, a modality of global assessment. Students who choose to be assessed using the "global assessment" method must notify the faculty member responsible for the course at least five business days before the start of the course. Students who do not wish to opt for continuous assessment must take the exams scheduled for the date established by the Master's coordinator. These exams will consist of the same assignments, problems, and practical exercises completed individually, and their presentation must be done on that date. The students must realize the proofs, works or exercises that the teaching staff dispose how indispensable. The tracking will realize in the platform Moodle (MooVi, UVigo). The use of the material offers to the students in MooVi must respect the royalties/it and will be qualified with a zero any proof, work, or exercises in the that copy "extraneous works, how own"(dlerae).

Stop all the students will specify in MooVi the teaching methodologies, and the activities of assessment, together with the calendar of delivery (presencial or remote). The tracking of the participation of each student will do from the own tools of the platform.

The students may recover the no purchased competitions in the first announcement keeping the note of the proofs/activities already surpassed in the case to receive continuous assessment. In the case of not surpassing the competitions assigned or to opt by the proofs of global assessment, must present to exams fixed in the due date by the coordination of the Master. These exams will be about the same works, problems and practices.

The use of AI tools in the assessment activities for this module must be responsible, ethical and transparent, in accordance with the guidelines of the FETS (Regulations and forms □ Faculty of Education and Social Work) and the regulations laid down by the University of Vigo.

Sources of information

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

- Bisquerra, R., **Metodología de la investigación educativa**, UNED, 2004
- Carrasco, J. y Calderero, J., **Aprendo a investigar en educación**, Rialp, 2000
- García, A. (coord), **Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Enseñanza Secundaria**, GEU, 1997
- Latorre, A., **La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa.**, Grao, 2003
- Liceras, A., **La investigación sobre formación del profesorado en didáctica de las Ciencias Sociales.**, 2005
- Martínez González, R., **La investigación en la práctica educativa: guía metodológica de investigación para el diagnóstico y evaluación en los centros docentes.**, MEC, 2007
- Benejam, P. y Pagés, J., **Enseñar y aprender Ciencias Sociales.**, UCE/Horsori, 1997
- Pizarro, N., **Tratado de metodología de las Ciencias Sociales**, Siglo XXI, 1998
- Prats, J., **Hacia una definición de la didáctica de las Ciencias Sociales**, GEU, 2001
- Ruiz Tarragó, F., **La nueva educación**, LID, 2007
- Sandín Esteban, M.P., **Investigación cualitativa en educación: fundamentos y tradiciones.**, McGraw Hill, 2003
- Sevillano Gracia, M.L., **Estrategias Innovadoras para una enseñanza de calidad**, Pearson, 2004

Recommendations

IDENTIFYING DATA				
Prácticas Externas				
Subject	Prácticas Externas			
Code	002M066V04301			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	12	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinator	Garrido González, Josefa			
Lecturers	Garrido González, Josefa			
E-mail	jgarrido@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/gl/			
General description	As prácticas externas están orientadas a completar e reforzar as competencias asociadas ao título. Realizaranse nunha contorna laboral e profesional real relacionado con algún dos ámbitos da Educación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject Training and Learning Results

Contidos

Topic

Deseño de materias da especialidade
Elaboración de materiais e actividades
Aplicación de técnicas e estratexias de aprendizaxe en distintas etapas e cursos.
Análise da práctica educativa

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Prácticum, Practicas externas e clínicas	150	0	150
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)	0	150	150

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realización de prácticas coma docente nun centro de ensinanza secundaria. A titorización será levada a cabo por un docente do centro e un docente da universidade.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O alumnado terá dous titores ou titoras que o apoiarán nesta materia. Un titor/a no centro de prácticas e un titor/a na universidade que será o seu titor/a de PAT

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realización de prácticas coma docente nun centro de ensinanza secundaria (150 horas). RESULTADOS DE APRENDIZAXE -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora	50	
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)	Elaboración dunha memoria de prácticas na que se explique o paso polo centro de prácticas. RESULTADOS DE APRENDIZAXE -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora	50	

Other comments on the Evaluation

Avaliación

Probas de avaliación

1. Informe da persoa titora externa (0-10 puntos)

A persoa titora do centro de prácticas emitirá un informe no que se valorará o desenvolvemento das prácticas realizadas polo alumnado. Para a súa elaboración teranse en conta, entre outros, os seguintes aspectos:

- Cumprimento do horario e das datas establecidas.
- Grao de implicación e responsabilidade durante as prácticas.
- Desempeño das tarefas encomendadas.
- Valoración global da práctica docente desenvolvida.
- Informe razoado da persoa titora, acompañado da folia de sinaturas acreditativa das horas de asistencia ao centro.

2. Memoria de prácticas (0-10 puntos)

A memoria será avaliada pola persoa titora da Universidade e deberá axustarse ás indicacións establecidas na Guía de Prácticas Externas.

Criterios de avaliación da memoria de prácticas

Na avaliación da memoria valorarase que o alumnado:

- Axuste a memoria á estrutura e ao esquema establecidos na Guía de Prácticas.
- Sexa quen de planificar o proceso de ensino-aprendizaxe das materias correspondentes á súa especialidade.
- Sexa quen de deseñar e aplicar procedementos de avaliación adecuados ás materias da súa especialidade.
- Demostre habilidades sociais e comunicativas, así como un adecuado dominio da expresión oral e escrita, favorecendo un clima positivo de aprendizaxe.
- Reflexione de maneira crítica sobre a práctica docente desenvolvida e formule propostas de mellora fundamentadas.

Así mesmo, valoraranse os seguintes aspectos:

- Claridade expositiva.
- Estrutura e organización.
- Calidade dos contidos.

- Xustificación e argumentación.
- Competencias docentes e discentes desenvolvidas.

Cualificación final

A cualificación final da materia calcularase mediante a media aritmética das cualificacións obtidas nos dous elementos de avaliación:

- Informe da persoa titora externa.
- Memoria de prácticas avaliada pola persoa titora da Universidade.

Para calcular a cualificación final será necesario obter unha puntuación mínima de 5 puntos sobre 10 en cada un das dúas probas de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

Feliz, T. y Ricoy, M.C., **La formación inicial de los profesores de secundaria.**, Sanz y Torres., 2008

González, M. T., Escudero, J. M., Nieto, J. M. y Portela, A., **Innovaciones en el gobierno y la gestión de los centros escolares.**, Síntesis, 2011

Marco, B., **Competencias Básicas: Hacia un nuevo paradigma educativo**, Narcea, 2008

Perrenoud, Ph, **Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar**, Grao, 2007

Perrenoud, Ph, **Diez nuevas competencias para enseñar**, Graó, 2004

Sierra, B. y Pérez Ferra, M, **La comprensión de la relación de la teoría-práctica: una clave epistemológica de la didáctica.** *Revista de Educación*, 2007

Latorre, A., **La investigación-acción. Conocery cambiar la práctica educativa**, Grao, 2007

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Traballo Fin de Máster/V02M066V06401

Subjects that it is recommended to have taken before

Aprendizaxe e Ensinanza dos Módulos das Familias Profesionais do Sector Servizos/V02M066V06226

A Formación Profesional/V02M066V06225

Innovación Docente e Iniciación á Investigación na Formación Profesional/V02M066V06227

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/V02M066V06102

Sistema Educativo e Educación en Valores/V02M066V06104

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/V02M066V06103

Orientación e Función Titorial/V02M066V06101

IDENTIFYING DATA				
Traballo Fin de Máster				
Subject	Traballo Fin de Máster			
Code	O02M066V04401			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinator	Garrido González, Josefa			
Lecturers	Garrido González, Josefa			
E-mail	jgarrido@uvigo.es			
Web	http://mpe.uvigo.es			
General description	Materia orientada á realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenvolvemento orixinal nalguna das liñas do módulo específico do máster, e estará relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
------	--

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
------------------------------------	-------------------------------

Contidos

Topic	
Elaboración de un traballo de investigación no ámbito da educación secundaria	

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Presentación	1	0	1
Traballo tutelado	10	139	149

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Presentación	Se realizará por cada alumno o alumna delante de un tribunal unipersonal donde ejercerá la presidencia la persona tutora. Su exposición será apoyada con los medios informáticos, audiovisuales, multimedia, etc. oportunos, con una duración entre 8 y 10 minutos y posteriormente el tribunal formulará al alumno las cuestiones que considere oportunas durante 5 minutos.

Traballo tutelado	Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenrolo orixinal nalguna das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. Encamiñárase ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obrigatoria ou postobrigatoria. O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade.
-------------------	--

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado	Traballo de investigación no ámbito da educación secundaria tutelado por un docente da titulación.
-------------------	--

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Presentación	Será realizada por cada alumno ou alumna diante dun tribunal. A súa exposición será apoiada cos medios informáticos, audiovisuais, multimedia/et. oportunos, cunha duración entre 8 e 10 minutos e posteriormente o tribunal formulará ao alumno as cuestións que considere oportunas. RESULTADOS DE APRENDIZAXE: -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora	30	
Traballo tutelado	Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenrolo orixinal nalguna das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. Encamiñárase ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obrigatoria ou postobrigatoria. O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade. RESULTADOS DE APRENDIZAXE: -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora	70	

Other comments on the Evaluation

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Comisión para xulgar o Traballo Fin de Mestrado : elaboración do traballo, presentación e defensa do TFM: 100% da nota

- Calidade do documento escrito

- Pertinencia do contido exposto.
- Calidade da presentación oral.
- Capacidade para a súa defensa.
- Grao de resolución manifestado.
- Adecuacións do recursos e medios empregados na presentación, incluído o uso das TIC.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

APA, **Manual de Publicaciones de la American Psychological Association**, 3ª, Manual Moderno., 2010

Feliz, T., Ricoy, M. C. et al., **The software for the content analysis: wrong, technical and artistic uses. Beyond Text: Video and other Medium Use in Qualitative Research (pp. 103-120)**, 2012

Hernández, R., Fernández, C. & Baptista, P., **Metodología de la investigación**, McGraw-Hill., 2006

Flick, U., **Introducción a la investigación cualitativa**, Morata., 2004

Mcmillanm, J. y Shumacher, S., **Investigación educativa una introducción conceptual.**, Pearson., 2005

Ricoy, M.C., **Consideraciones sobre la construcción de los instrumentos de recogida de información en la investigación educativa.**, Guadalbullón, 2009

Recomendacións

Subjects that it is recommended to have taken before

Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V06102

Sistema Educativo e Educación en Valores/P02M066V06104

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/P02M066V06106

Prácticas Externas/P02M066V06301

Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V06103

Other comments

É necesario superar tódalas materias da titulación para poder presentarse ao TFM.